

ETP Grupas Nostāja Dzimumu Līdztiesības Jautājumā

BĒRNU TIESĪBAS

2021. gada 10. marts

I. Ievads

"(..) Savienība atbalsta un veicina savas vērtības un intereses un palīdz aizsargāt savus pilsoņus. Tā veicina mieru, drošību, ilgtspējīgu Zemes attīstību, solidaritāti un savstarpēju cieņu starp tautām, brīvu un godīgu tirdzniecību, nabadzības izskaušanu un cilvēktiesību un jo īpaši bērnu tiesību aizsardzību (..)."

Līguma par Eiropas Savienību 3. pants

Bērnu tiesības ir cilvēktiesības: tiesības, kas ES un ES valstīm ir jāievēro, jāaizsargā un jāīsteno. Kopš tā brīža, kad 1989. gadā Ņujorkā tika parakstīta Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija par bērna tiesībām (turpmāk – "Konvencija"), kas stājās spēkā 1990. gadā, ir pagājuši 30 gadi. Lai gan 194 valstis, tostarp visas Eiropas Savienības dalībvalstis, Konvenciju par bērna tiesībām ir ratificējušas, daudzas ieceres joprojām izpildītas nav. Savienība par savu deklarē minētajā konvencijas priekšplānā formulēto principu, ka „**bērniem, lai viņi varētu pilnīgi un harmoniski attīstīties kā personības, jāaug ģimenē, laimes, mīlestības un sapratnes gaisotnē**”.¹

Daudzās pasaules daļās, tostarp ES dalībvalstīs, bērnu tiesības joprojām tiek pārkāptas vai atstātas novārtā. Bērni joprojām cieš no vardarbības, pāridarījumiem, nabadzības un sociālās atstumtības. Bērnu turpina diskriminēt reliģijas, invaliditātes, dzimuma, seksuālās orientācijas, etniskās piederības, pārrobežu šķirtības vai juridiskā un mantiskā statusa dēļ. ETP grupa lepojas ar to, ka tā ir bērnu tiesību aizstāve un patronese, un tādēļ tā pastāvīgi cenšas uzlabot bērnu aizsardzību un līdzdalību. Pamatojoties uz kopīgu rezolūcijas priekšlikumu 2014. gadā un atsaucoties uz ETP iniciatīvu, Eiropas Parlaments lūdza Eiropas Komisiju nākt klajā ar bērnu tiesību stratēģiju, kurā būtu iekļauts konkrēts rīcības plāns. Šis brīdis beidzot ir pienācis.

ES turpmākajā stratēģijā par bērnu tiesībām² ir sniegts tās ES rīcības satvars, ar kuru labāk veicina un aizsargā bērnu tiesības; Tā satur pasākumu kopumu, kas ES ir jāīsteno, cita starpā risinot šādus jautājumus: **visneaizsargātāko bērnu tiesības, bērnu tiesības digitālā laikmetā, vardarbības nepieļaušana un apkarošana, bērniem labvēlīgas tiesu sistēmas veicināšana**; Tajā būs iekļauti arī citu ES iestāžu, ES valstu un ieinteresēto personu rīcības ieteikumi. ETP grupa atzinīgi vērtē turpmāko ES stratēģiju par

bērnu tiesībām, tomēr uzsver, cik svarīgas ir turpmāk minētās politikas jomas un ka ir vajadzīgi inovatīvi bērnu un viņu tiesību aizsardzības instrumenti, rīkojoties ne tikai viņu vārdā, bet arī kopā ar viņiem. Turklāt mēs aicinām visas dalībvalstis īpaši valsts iestādei uzdot novērtēt valsts un reģionālo tiesību aktu ietekmi uz bērniem, kā arī sabiedriskajā politikā vispār veicināt bērnu tiesības.

II. Bērnu tiesību aizsardzība, īstenojot ES tiesību aktus, – bērna interešu aizsardzība

1. Bērniem labvēlīgi ES tiesību akti

Pirms Eiropas Komisija nāk klajā ar jaunu iniciatīvu vai ierosina esošo iniciatīvu pārskatīšanu, tā novērtē ES rīcības nepieciešamību un alternatīvu politikas risinājumu iespējamo ekonomisko, sociālo un vides ietekmi, izmantojot ietekmes novērtējuma instrumentus.

Mēs uzskatām, ka "bērnu tiesību pārbaude" ES tiesību aktus ievērojami uzlabotu, tāpat kā tas notika tā dēvētā MVU testa gadījumā. Šis tests varētu kalpot par ietekmes novērtēšanu instrumentu, kura mērķis būtu integrēt un stiprināt bērnu tiesību jomā sniegtā atbalsta pasākumus. Tāpat kā, īstenojot MVU testu, kas tika izstrādāts, lai "stingri novērtētu gaidāmo likumdošanas un administratīvo iniciatīvu ietekmi uz MVU un ņemtu vērā attiecīgos rezultātus, izstrādājot priekšlikumus", bērnu tiesību pārbaude varētu sastāvēt no vairākiem soļiem:

- > apspriešanās ar ieinteresētajām personām, tostarp bērnu līdzdalības mehānisms;
- > negatīvi ietekmēto jomu noteikšana;
- > ietekmes uz bērniem noteikšana;
- > alternatīvo mehānismu novērtējums.

Tā kā visi ES tiesību akti var tieši un netieši ietekmēt mūsu jaunāko iedzīvotāju dzīvi un labklājību, šāda ietekmes novērtējuma ietvaros veikta pārbaude dotu iespēju noteikt un paredzēt pasākumus, kas palīdzētu veicināt un aizsargāt bērnu tiesības. Izmantojot jaunākos salīdzināmus

¹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas par bērna tiesībām preambula

² <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12454-Delivering-for-children-an-EU-strategy-on-the-rights-of-the-child>

un kvalitatīvus datus dzimuma un vecuma griezumā, varētu nodrošināt, ka turpmākajos ES tiesību aktos tiek ievērotas ANO konvencijā noteiktās saistības. Turklāt ES rādītāju sistēmas pārskatīšana un atjaunināšana varētu palīdzēt iekļaut rādītājus, kuros tiktu atspoguļots bērnu stāvoklis.

2. Ceļā uz bērniem labvēlīgu tiesu sistēmu

Bērņa interesēm vienmēr vajadzētu būt galvenajām lietās, kas ir saistītas ar bērna labklājību un labjutību, neatkarīgi no tā, vai tā ir aizbildnības lieta, ģimenes izjukšana, strīdi par dzīvesvietu, tostarp attiecībā uz tādu personu bērniem, kas ir trešo valstu valstspiederīgie, lietas par bērniem, kas ir dzimuši LGBTI+ ģimenēs vai citi bērnu labklājības jautājumi. Lai gan ģimenes tiesības joprojām pārzina ES dalībvalstis, ES, izmantojot īpašu likumdošanas procedūru, var pieņemt tiesību aktus, ar kuriem reglamentē pārrobežu ietekmi. Jo īpaši tas ir nepieciešams pēc Brexit izveidojušajās situācijās un aizbildnībā un uzturēšanā nodotu bērnu interešu nepārtrauktības nodrošināšanā, jo sevišķi gadījumos, kad viens no vecākiem dzīvo Eiropas Savienībā, bet otrs – trešā valstī.

Visi ģimenes strīdi ir stresu izraisoši un emocionāli, taču pārrobežu lietas ir vēl sensitīvākas un juridiski sarežģītākas. Tādēļ sabiedrība par šiem sarežģītajiem jautājumiem ir jāinformē vairāk, tostarp par pārrobežu aizbildniecības lietām, saskarsmes tiesību pārrobežu izpildi un uzturēšanas pienākumiem vai procedūrām, kuras īsteno vecāku veiktas pārrobežu bērnu nolaupīšanas gadījumā, tostarp tā ir jāapgaismo **par vecāku tiesībām un pienākumiem un bērnu tiesībām katrā valstī**. Uzlabojot valsts dienestus, bērna intereses varētu aizsargāt labāk, un tas būtu jā dara ciešā sadarbībā ar ES.

Mediācija šādās lietās varētu palīdzēt nepieļaut pretējo pušu sacensības radīto spriedzi ieilgušās tiesas lietās. Valsts ģimenes lietu tiesu sistēmās izveidotās specializētas tiesu palātas ar mediācijas iestāžu palīdzību šādas starptautiskas pārrobežu ģimenes lietas varētu palīdzēt izskatīt ātrāk.

Pārrobežu lietas piedevām ir juridiski sarežģītas, jo dalībvalstis atšķiras minimālā vecuma prasības, un šīs atšķirības – dažādi vecuma kritēriji – var novest pie dažādas attieksmes pret bērnu. Atšķirīga valstu terminoloģija bieži vien pārrobežu nodarījumu klasificēšanu ļoti apgrūtina. Tādēļ ETP grupa aicina Eiropas Komisiju apzināt problēmas, kuras izraisa atšķirīga

terminoloģija.

Tiesības tikt uzklautam (arī kā bērnu līdzdalības tiesību īstenošana) ir galvenās Konvencijā noteiktās tiesības. Saskaņā ar ANO Konvencijas par bērna tiesībām 12. pantu bērniem ir tiesības paust savu viedokli visās lietās, kas viņus skar, un **bērna viedoklis ir pienācīgi jāņem vērā atbilstoši viņa vecumam un briedumam**. Šīs tiesības vienādā mērā attiecas uz bērnu līdzdalību sociālos un politiskos jautājumos, kā arī tiesvedībā un administratīvajā procesā. Principā bērna tiesības tikt uzklautam atspoguļo bērnu "rīcībspējas" jēdzienu, uzskatot bērnus ne tikai par neaizsargātām personām, kurām ir nepieciešama īpaša aizsardzība, bet arī par informētiem lēmumu pieņēmējiem, tiesību subjektiem un aktīviem sabiedrības locekļiem. Bērna viedoklis pats par sevi būtu jāuzklausa visās situācijās, kad vien tas ir iespējams. Mums būtu jārunā bērnu vārdā, par viņiem un ar viņiem.

Covid-19 pandēmijas uzliesmojums tiesvedības pusēm ir radījis piekļuves tiesu iestādēm problēmas, un tāpēc attiecīgajām iestādēm ir jārikojas proaktīvi. Lai nodrošinātu, ka tiek ievērotas noteiktās procesuālās prasības, ir jālikvidē pienācīgas tiesvedības un tiesu pieejamības šķēršļi.

Eiropas Parlaments 2016. gadā rezolūcijā par bērna interešu aizsardzību Eiropas Savienībā³ atgādināja, ka lielais skaits lūgumrakstu, kas ir saņemti par lietām, kuras ir saistītas ar bērniem, liecina, ka pastāv liela regulas "Brisele IIa" īstenošanas problēma. Eiropas Parlaments piedevām uzskata, ka visās bērnu aizsardzības sistēmās būtu jāievieš transnacionāli un pārrobežu mehānismiem, kuros ņemtu vērā pārrobežu konfliktu īpatnības. Eiropas Parlaments ir atbildīgs par to, lai nodrošinātu, ka tā leģislatīvais un neleģislatīvais darbs noris, respektējot bērna tiesības, veicinot bērna tiesību ievērošanu un aizsargājot tās, un par to, lai bērnu dzīve kļūtu labāka gan Eiropas Savienībā, gan citur pasaulē.

ETP grupa aicina dalībvalstis apņemties izveidot bērniem labvēlīgu tiesu sistēmu, kurā būtu maksimāli ņemta vērā bērna (cietušais, liecinieks vai likumpārkāpējs) konkrētā situācija un vajadzības tiesvedības laikā. Vecumam atbilstošas uzklautāšanas, kuras veiktu specializēti darbinieki un kurās būtu viegli pieejams efektīvs psiholoģisks atbalsts, ir īpaši svarīgas bērniem, kuri ir cietušie noziedzīgos nodarījumos, lai

³ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2016-0142_EN.html

nepieļautu jebkādu nejaušu stresu un traumas. Jebkurš lēmums par bērna situāciju ir precīzi jāizskaidro, tostarp tas, ko tas nozīmē tieši no attiecīgā bērna interešu viedokļa. ETP grupa aicina dalībvalstis paredzēt praktiskas pamatnostādnes, pienācīgu apmācību visiem speciālistiem, kas strādā ar bērniem, piemēram, skolotājiem, pedagogiem bērnudārzos, juridiskajiem un medicīnas jomas profesionāļiem, kā arī obligātu apmācību nepilngadīgo prokuroriem un ģimenes lietu tiesu tiesnešiem. PPE grupa turklāt aicina Komisiju turpināt atvieglot praktizējošo juristu apmācību par ES pārrobežu ģimenes tiesībām, jo īpaši ņemot vērā jaunus noteikumus par pārrobežu aizgādības un vecāku veiktas bērnu nolaupīšanas lietām, kas ir paredzēti regulā "Brisele IIa", kura stāsies spēkā 2022. gada vidū. Mēs mudinām arī nodrošināt tulkošanas pakalpojumu sniegšanu, lai nodrošinātu, ka visi bērni var izteikties ērtāk. Bērniem labvēlīgas tiesu sistēmas nodrošināšanā attiecībā uz gados jauniem sabiedrības locekļiem ir ļoti svarīgi būt proaktīviem. ETP grupa prasa visām dalībvalstīm nodrošināt, lai to jauniešiem būtu piekļuve šai informācijai bērniem labvēlīgā veidā, ņemot vērā invaliditāti, kas varētu traucēt piekļuvi.

3. Cīņa pret vardarbību - fiziskā neaizskaramība un tiesības uzaugt veselīgā vidē

Lai stiprinātu bērnu tiesību aizsardzību un labklājību, sagatavojot un pieņemot jaunu stratēģiju par bērna tiesībām, mums **ir jāņem vērā jautājums par bērnu tiesībām uz fizisko neaizskaramību**. Piemēram, tās īstenojot, ir jāīsteno arī cīņa pret visa veida vardarbību pret bērniem, tostarp fizisku, seksuālu, ekonomisku un psiholoģisku vardarbību, pienācīgu uzmanību pievēršot dzimumu līdztiesības aspektam⁴. Bērnus tieši vai netieši ietekmē vardarbība ģimenē, kas Covid-19 pandēmijas laikā ir saasinājusies. Saistībā ar izolāciju mājās, tāldarbu, skolu slēgšanu un finansiālo nedrošību ir novērots, ka ģimenes attiecības kļūst arvien saspringtākas, pastiprinot bērnu un sieviešu neaizsargātību. ETP grupa iestājas par kvalitatīvu saskarcentru izmantošanu, ja nepieciešams, piemēram, ļaunprātīgas izturēšanās ģimenē gadījumos, ļaujot ģimenēm tikt kontrolētā vidē, klātesot sociālajam darbiniekam.

Bērni joprojām cieš no sliktas izturēšanās, uzmanības trūkuma un iebiedēšanas, tostarp iebiedēšanas tiešsaistē. Seksuāla vardarbība pret bērniem, tostarp bērnu pornogrāfijas un bērnu prostitūcijas materiālu izplatīšana, veicina turpmāku viktimizāciju, jo īpaši

meiteņu un jaunu sieviešu vidū. Pusaudžiem ir jāzina savas tiesības šajā jomā, jo īpaši, ja runa ir par piekrišanu. ETP grupa atzinīgi vērtē Komisijas paziņojumu par ES stratēģiju efektīvākai cīņai pret seksuālu vardarbību pret bērniem, taču ir pārliecināta, ka jaunajā stratēģijā ir rūpīgi jāizskata visi pret bērniem vērstas vardarbības veidi un jānodrošina bērnu tiesību integrēšana pašreizējos un turpmākajos leģislatīvajos un neleģislatīvajos aktos. Īstenojot minēto stratēģiju, ir jāvar nodrošināt ciešu sadarbību starp ES dalībvalstīm un trešām valstīm un koordinētu reakciju policijas un tiesu iestāžu sadarbībā, izmantojot Eiropolu un Eurojust. Lai novērstu šķēršļus, kas attiecas uz bērnu tirdzniecību, ir vajadzīgi papildu dati. Tāpēc ETP grupa prasa valsts iestādes ciešāk sadarboties ar pilsonisko sabiedrību, vietējām iestādēm, ar baznīcu saistītām struktūrām un citiem līdzīgiem rīcībspēkiem. Turklāt policijas un tiesu iestāžu sadarbības jomā izšķiroša nozīme ir koordinētai un starptautiskai reakcijai. Ar plašākām zināšanām un koordinētāku reakciju ir iespējams agrīni identificēt cietušos, lai viņiem sniegtu juridisku palīdzību, nodrošinot viņu likumīgo tiesību ievērošanu. Agrīna identifikācija ir obligāta, lai izbeigtu atkarību starp pāridarītāju un cietušo. ETP grupa iestājas pret jebkāda veida vardarbību pret bērniem, un tā veicina bērnu līdzdalību to lēmumu pieņemšanā, kas uz viņiem attiecas. Mēs esam apņēmušies rīkoties ne tikai bērnu vārdā, bet arī, viņiem līdzdarbojoties un sniedzot savu redzējumu, pateicoties kam, tiktu nodrošināta viņu pilnīga aizsardzība.

4. Bērni tiešsaistes vidē

Eiropas Komisija 2012. gada maijā nāca klajā ar Eiropas stratēģiju "Bērniem labāks internets", lai viņu rīcībā būtu digitālās prasmes un rīki, kas viņiem ir vajadzīgi, lai viņi varētu pilnībā izmantot tiešsaistes piekļuvi, vienlaikus nodrošinot viņu drošību. Minētās stratēģijas mērķis ir arī atrisināt interaktīva, radoša un izglītojoša tiešsaistes satura tirgus potenciālu. Tomēr strauji augošajā tiešsaistes vidē astoņi gadi ir uzskatāmi par mūžību, un ir pienācis laiks izstrādāt jaunu stratēģiju, kurā tiktu ņemti vērā jaunākie tehnoloģiskie sasniegumi. Tādēļ jaunajā ES stratēģijā par bērnu tiesībām būtu jāierosina virkne pasākumu un jāņem vērā pieredze, kas ir gūta saistībā ar mācību vielas apguvi tiešsaistē pieaugumu Covid-19 pandēmijas laikā. Šajos pēdējos mēnešos ir paātrinājusies jau esošā tendence mūsu bērnu rosību

⁴ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-gender-equality>

pārorientēt uz tiešsaistes realitāti. Digitālo līdzekļu lietotprasme ir priekšnoteikums tam, lai visi bērni internetu varētu izmantot pēc iespējas drošāk.

UNICEF 2017. gada ziņojumā "Bērni digitālajā pasaulē"⁵ izdarītie galvenie secinājumi liecina, ka arvien lielāks skaits pierādījumu liecina, ka bērni internetam piekļūst aizvien agrākā vecumā. Dažās valstīs bērni vecumā līdz 15 gadiem internetu izmanto tikpat bieži kā pieaugušie, kas ir vecāki par 25 gadiem. Lai gan pieslēgšanās tīmeklim var izrādīties izšķirošais dažu pasaules visatstumtāko bērnu dzīvju uzlabošanas faktors, palīdzot viņiem īstenot savu potenciālu un pārtraucot no paaudzes uz paaudzi ilgušo nabadzības ciklu, digitālās tehnoloģijas var arī bērnus pakļaut kaitējumam gan tiešsaistē, gan ārpus tā. Neaizsargātiem bērniem jau tagad var būt lielāks risks ciest no konkrētiem tiešsaistes apdraudējumiem, tostarp privātuma zaudēšanas. PPE grupa aicina Komisiju ierosināt stingrākus aizsardzības pasākumus, ar kuriem izskauž sociālo plašsaziņas līdzekļu ļaunprātīgu izmantošanu, jo īpaši gadījumos, kad bērni piekļūst platformām bez uzraudzības. PPE grupa aicina Komisiju ierosināt stingrāku patērētāju-bērnu aizsardzības regulējumu, jo īpaši, ja runa ir par mikropirkumiem, spēlēs izdarītiem pirkumiem un ar to saistīto reklāmu, jo īpaši, ņemot vērā šā brīža pandēmiju un ilgākus tiešsaistē pavadītos periodus.

Seksuālas vardarbības pret bērniem apkarošana ir viena no ETP grupas prioritātēm. Gan Eiropas Parlaments, gan Padome ir prasījuši veikt turpmākas konkrētas darbības, kas būtu izstrādātas sadarbībā ar tehnoloģiju platformām un IKT nozari. ETP grupa turklāt aicina tehnoloģiju uzņēmumus nodrošināt savu tiešo lietotāju aizsardzības kultūru. ES stratēģijā efektīvākai cīņai pret bērnu seksuālu izmantošanu⁶ ir izklāstīta visaptveroša atbilde uz pieaugošajiem draudiem, ko rada gan bezsaistē, gan tiešsaistē pret bērniem vērsta seksuāla vardarbība, uzlabojot profilaksi, izmeklēšanu, bērniem labvēlīgu un vecumam atbilstošu ziņošanu un palīdzību cietušajiem. ETP grupa vēlas, lai dalībvalstis, kuras to vēl nav izdarījušas, noteiktu kriminālatbildību par bērnu aplidošanu tiešsaistē, kiberuzmākšanos viņiem un viņu vilināšanu tiešsaistē un intīmu un nepārprotamu attēlu koplietošanu bez piekrišanas.

ETP grupa ir pārliecināta, ka minētā stratēģija ir uzskatāma tikai par sākumpunktu un ka ir vajadzīgi konkrēti tiesību aktu priekšlikumi, ar kuriem efektīvi apkaro seksuālu vardarbību

pret bērniem, piemēram, priekšlikums, ar ko attiecīgajiem tiešsaistes pakalpojumu sniedzējiem prasītu noskaidrot zināmus materiālus, kuros būtu atspoguļota seksuāla vardarbība pret bērniem, un pieprasa, lai tie par šiem materiāliem ziņotu valsts iestādēm. Tiesību aktu nepilnības ir jāapzina un jānovērš, lai datu aizsardzība nekļūtu par pārkāpēju aizsardzību.

ETP grupa atzinīgi vērtē Komisijas apņemšanos nodrošināt Direktīvas par seksuālu vardarbību pret bērniem (2011/93/ES) pilnīgu īstenošanu un pilnīgu ievērošanu visā Eiropas Savienībā.

Lai nodrošinātu seksuālas vardarbības pret bērniem tiešsaistē efektīvu izmeklēšanu un saukšanu pie atbildības par to, ETP grupa uzskata, ka ir svarīgi, lai tiesībaizsardzības iestādes varētu likumīgi piekļūt materiāliem, kuros ir atspoguļota seksuāla vardarbība pret bērniem un kuri ir šifrēti. ETP grupa atbalsta iespējamu tāda Eiropas centra izveidi, ar kura starpniecību varētu novērst un apkarot seksuālu vardarbību pret bērniem un kas sniegtu visaptverošu atbalstu dalībvalstīm. Covid-19 pandēmijas rezultātā lielākā daļa mācību vielas apguves un socializācijas noris tiešsaistē. Interneta un jo īpaši sociālo plašsaziņas līdzekļu platformu plašāka izmantošana ir palielinājusi kiberiebiedēšanas risku. Mums ir jānodrošina, lai bērni var pilnībā izmantot iespējas, ko tiešsaistes vide piedāvā, neciešot no aizskaršanas draudiem. Minētajā stratēģijā ir jāiekļauj normas, ar kurām tiktu novērsts iebiedēšanas tiešsaistē galvenais cēlonis, kā arī ir jānosaka jāsniiedz zināšanas un rīki, ar kuriem viņi varētu efektīvi reaģēt gadījumos, kad viņi tiek pakļauti iebiedēšanai tiešsaistē.

Pašreizējās nepilnības un nepietiekamā digitālās izglītības pārveide pilnībā atklājās koronavīrusa pārvietošanās ierobežojumu laikā, kad miljoniem bērnu, skolēnu un studentu bija jāpaliek mājās. Covid-19 pandēmija vēl vairāk dienasgaismā izcēla nevienlīdzību, kas pastāv visā Eiropā.

Neaizsargātām bērnu grupām, tostarp bērniem ar invaliditāti, no etniskām un minoritāšu grupām⁷ ar sociālekonomiski nelabvēlīgu izcelsmi, piemēram, bērniem lauku apvidos un grūti sasniedzamos

⁵ https://www.unicef.org/publications/files/SOWC_2017_ENG_WEB.pdf

⁶ https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/policies/european-agenda-security/20200724_com-2020-607-commission-communication_en.pdf

⁷ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-the-eu-roma-inclusion-process>

apgabalos, piekļuve neklātienas vai tiešsaistes izglītībai bija ierobežota vai vispār nekāda. Saskaņā ar Konvencijas 29. pantu bērna izglītības mērķim ir jābūt bērna personības attīstībai, kā arī talanta un garīgo un fizisko spēju pēc iespējas pilnīgākai izkopšanai. Šī digitālā nabadzība daudziem bērniem visā Eiropas Savienībā gandrīz neļauj piedalīties un gūt labumu no vienlīdzīgām tiesībām uz izglītību. Šīs situācijas turpmāku pastāvēšanu pieļaut nedrīkst, un to jaunajā situācijā pēc-Covid-19 "normalizēt" arīdzan nedrīkst.

PPE grupa uzskata, ka svarīgs mērķis ir visiem bērniem Eiropā nodrošināt kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību. Digitālās lietotprasmes ir kļuvušas par būtisku faktoru, jo īpaši Covid-19 pandēmijas laikā. Tas nozīmē, ka ir jānodrošina vienlīdzīga piekļuve neklātienas mācīšanās digitālajiem rīkiem. Nevienam bērnam novārtā atstāt nedrīkst.

Bērni uzplaukst, ja panākumus gūst vecāki, audzinot un un izglītojot ģimenes ietvaros. Lai to veicinātu, mūsu darbā bērnu tiesību jomā galvenā uzmanība būtu jāpievērš mūsdienīgai darba un privātās dzīves līdzsvara politikai, kas paredzētu elastīgus darba nosacījumus un bērnu aprūpes pakalpojumu sniegšanu, tostarp kvalitatīvu agrīno pirmsskolas izglītību. Agrīniem ieguldījumiem cilvēkkapitāla veidošanā ir izšķiroša nozīme. Visefektīvākās politikas iniciatīvas gandrīz vienmēr ir tās, kas attiecas uz pirmsskolas un skolas posmu; tādēļ izglītība ir uzskatāma par galveno vērienīgas un efektīvas sociālās bērnu stratēģijas elementu. ETP grupa vērs uzmanību arī uz to, cik svarīgi ir 10 % no Atvērto fondu piešķirt izglītībai, kā Eiropas Parlaments par to nobalsoja 2020. gada oktobrī.

5. Spēju gūt panākumus nodrošināšana visiem bērniem - neaizsargātu bērnu aizsardzība

Bērni mūsdiā ir pakļauti, tāpēc ES interesēs ir visu bērnu spēju gūt panākumus nodrošināšana. Bērnu piederības un iekļautības sajūta savās kopienās sajūtas panākšana, ir viņu labklājības priekšnoteikums, pateicoties kam, viņi uzplaukst un ir sekmīgi. Tādēļ ETP grupa uzskata, ka jaunajā ES stratēģijā par bērna tiesībām būtu vērts īstenot holistisku skatījumu uz bērnu vajadzībām, kas būtu vienoti reglamentēti pašreizējos un turpmākos leģislatīvajos un neleģislatīvajos aktos, un īpaša uzmanība būtu jāpievērš neaizsargātu bērnu, tostarp bērnu ar invaliditāti, migrantu bērnu un nabadzībā nonākušu bērnu, piemēram, romu bērnu, īpašajām vajadzībām. Smagākais

nabadzības slogs parasti gulstas uz romu bērniem, kas ir visneaizsargātākie kopienas locekļi. Saskaņā ar neseno apsekojumu, ko 11 ES dalībvalstīs veica ES Pamattiesību aģentūra (FRA), romu bērni, kas dzīvo galējā nabadzībā, bieži ieslīgst vairākpaaudžu nabadzības ciklā.

Neraugoties uz nesēnājiem pozitīvajiem notikumiem, bērnu nabadzība un vairākpaaudžu nabadzības cikli, un nelabvēlīga situācija joprojām Eiropas Savienībā ir uzskatāmas par problēmām, un Covid-19 pandēmija situāciju tikai pasliktina. Eiropas Savienība tiek uzskatīta par līderi bērnu nabadzības apkarošanā. Pagrieziena punkts bija Padomes ieteikums par ieguldījumu bērnos, kas ir pieņemts 2013. gadā. Pēc Eiropas Parlamenta ierosinājuma Komisija plāno veikt turpmākus pasākumus: priekšlikums Padomes ieteikumam par garantiju bērniem ir plānots 2021. gadā. Šāda garantija nodrošina piekļuvi kvalitatīvai un bezmaksas agrīnai pirmsskolas aprūpei un izglītībai, pienācīgam uzturam, veselības aprūpes pakalpojumiem un mājokļiem, kas netieši nozīmē to, ka Eiropas valstu, reģionālā un/vai vietējā līmenī pieeja ir jākoordinē.

ETP grupa ir apņēmusies turpināt diskusijas un strādāt pie Garantijas bērniem instrumenta un īstenot pragmatisku pieeju, ņemot vērā, ka galīgais mērķis ir efektīva īstenošana dalībvalstīs un tās pieredzes izmantošana, kas ir gūta Garantijas jauniešiem īstenošanā. Ir savākti būtiski pierādījumi tam, ka atbalsts jauniešiem no nelabvēlīgas sociālekonomiskās vides pārejas posmā no skolas uz darba dzīvi pirmo reizi tiek sniegts ļoti novēloti. Ir pavisam noteikti jāpanāk, lai viņi agrīnākā posmā iemācītos sociālās un kognitīvās prasmes, kas ir vajadzīgas no ilgtermiņa attīstības un sekmīgas profesionālās dzīves viedokļa. Tādējādi, atvēlot 5 % no ESF+ programmas īpaši nelabvēlīgā situācijā esošiem bērniem, varētu papildināt Padomes ieteikumu par Garantiju bērniem.

Izglītības⁹ un apmācības sistēmas būtu jāreformē tā, lai neaizsargātiem bērniem būtu tādas pašas izglītības iespējas kā viņu vienaudžiem. Ir ārkārtīgi svarīgi atzīt bērna tiesības uz atpūtu un vaļošanās, kā arī uz spēlēšanos un izklaides pasākumiem, kas atbilstu bērna vecumam, un brīvu un vienlīdzīgu dalību kultūras dzīvē un mākslā.

⁸ Roma survey - Data in focus: Poverty and employment: the situation of Roma in 11 EU Member States, EU Fundamental Rights Agency, 2014

⁹ <https://www.eppgroup.eu/newsroom/publications/epp-group-position-paper-on-education-in-the-era-of-digitalisation>

No agrīna vecuma piederība un juridiskā noteiktība ir būtiskas, lai bērns varētu augt un gūt panākumus dzīvē. Bērnam bez valstspiederības būs grūtības izmantot savas tiesības un valsts pakalpojumus, un viņš būs neaizsargātāks pret ekspluatāciju, kas līdz ar to apgrūtinās viņa spēju būt sekmīgam. ETP grupa mudina Eiropas Komisiju un dalībvalstis sadarboties, lai nodrošinātu, ka katrs bērns var saņemt dzimšanas apliecību un valstspiederību, kā arī to, ka viņam tiek izsniegti personu apliecinoši dokumenti.

Lai katrs bērns varētu augt un attīstīties, pilnībā izmantojot savu potenciālu, mums ir jāgarantē tīras vides un veselības aprūpes pieejamība. ETP grupa apņemas cīnīties par to, lai gados jaunāki eiropieši dzīvotu veselīgākā un tīrākā dabiskā vidē. Tādēļ ETP grupa ir apņēmusies risināt gaisa piesārņojuma un dabiskās vides saglabāšanas jautājumu, lai steidzami apturētu ārkārtas situāciju klimata pārmaiņu jomā. Tas ir vissvarīgākais ieguldījums, ko mēs varam veikt savu bērnu labā.

Tā kā Covid-19 pandēmija ietekmēja veselības aprūpes sistēmas visā Eiropas Savienībā, pakļaujot tās līdz šim nepieredzētam spiedienam, mums ir jācīnās, lai aizstāvētu katra bērna tiesības uz pilnīgu piekļuvi bērniem labvēlīgiem veselības aprūpes pakalpojumiem, tostarp augsta līmeņa aprūpei garīgā un psiholoģiskā atbalsta jomā. Tas ir ļoti svarīgi, jo pēc pašreizējās pandēmijas ES saskarsies ar garīgās veselības krīzi, kas ārkārtīgi negatīvi ietekmēs mūsu bērnus. Rīcības un ieguldījumu trūkums garīgās veselības aprūpes infrastruktūrā un atbalstos turpmākajos gados radīs postošu ilgtermiņa ietekmi uz bērniem un pusaudžiem. Cīnoties pret jebkāda veida fizisku vai garīgu saslimšanu, nevienu bērnu nedrīkst atstāt novārtā un bez ievēribas. ETP grupa atbalsta vienota un saskaņota Eiropas bērnu vakcinācijas kalendāra izveidi un vienlīdzīgu piekļuvi jaunākajām pediatriskās ārstēšanas jomā pastāvošajām terapijām un zālēm, jo īpaši attiecībā uz retajām slimībām un bērnu vēzi.

ETP grupa uzskata, ka pienācīgi ieguldījumi bērībā un bērnos var veicināt ilgstošus individu, sabiedrības un ekonomikas ieguvumus, jo šādu ieguldījumu ekonomiskais un sociālais labums ievērojami pārsniedz finansiālās izmaksas.

panākto progresu, pamata izaicinājumi, piemēram, pret bērniem vēsta vardarbība, bērnu nabadzība, viņu iebiedēšana un piekļuve viņiem labvēlīgai tiesu sistēmai, joprojām ir aktuālas. Nākotnes stratēģijai ir jābūt kompleksai. Tajā būtu jāiekļauj visas attiecīgās esošās stratēģijas, un tām vajadzētu būt saskaņotām, lai ES neviņrotu un nedublētu centienus un finansējumu. Bērni ir Eiropas nākotne; tādēļ mums ir jānodrošina viņu tiesību ievērošana un jāapmierina viņu vajadzības. Nav iespējams apspriest Eiropas nākotni, ja mēs neņemam vērā tās jauno pilsoņu viedokļus un vajadzības. Mums ir jānodrošina iespējas visiem bērniem gūt panākumus, lai viņi būtu gatavi bezbailīgi stāties pretī nākotnes izaicinājumiem un lai viņiem būtu gandarījuma pilna dzīve.

III. Future EU Strategy on the Rights of the child

Veids, kā pieaugušie un sabiedrība izturas pret bērniem un izprot viņu lomu, sen ir mainījies. Neskatoties uz ievērojamo Eiropā